

אין עוד מלבדו
אשר יהיה ומיוחד

בית שלמה

פרשת אפרקיי ה' השמיים כסא ודארין דרם רגלי אי ית בית אשר תבנו לי ויא ית מקום מנוחתי

פרשת שופטים
תשפ"ג
גליון 351
נא לשמור על קדושת הגליון
נא לא לעיין בו בשעת התפילה וקריאת התורה

לעילוי נשמות
מורי ורבי יצחק ב"ר יעקב יגן
הרה"ק רבי חיים אבישלום ב"ר עזרא מו"ר אבי ר' דוד שלום ב"ר שלמה רב ר' זאב ב"ר משה חיים
הרה"ק רבי ישעי' מפשעברוז ב"ר מאיר הרה"ק רבי דוד צבי שלמה מלעלוב ב"ר אלעזר מנחם מענדל
רבי יו"ט ליפמן העליר ב"ר נתן הרה"ק רבי יקותיאל יהודה ב"ר אלעזר ניסן הרה"ק רבי יחזקאל סרנא ב"ר יעקב חיים הרה"ק רבי מרדכי ב"ר יוסף מאוסטילא הרה"ק רבי אברהם שמשון ב"ר יעקב יוסף דן בן יעקב משבטי י-ה
הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין ב"ר יעקב הרה"ק רבי פינחס ב"ר אברהם אבא הרה"ק רבי יצחק מבוהוש ב"ר שלום יוסף

פרפראות בדרך מוסר על פרשת השבוע

יוצא לאור ע"י עמותת "משנה שלמה" כל הזכויות שמורות

לקבלת גליון זה למייל שלחו בקשה ל- MISHNA.SHLEMA@gmail.com | לתרומות והקדשות ולהפצה 052-580-2345

רע ולאחר שהאדם התייצב בתוך עצמו וביצר את עצמו לבלתי ייכנסו בו דברים לא טובים הוא יכול לצאת (כי תצא) במלחמה כנגד היצירה כדי לעלות הלאה במדרגות הרוחניות ואחר שמצליח באה (כי תבוא) אליו ברכה וניתן לו כוח רוחני משמיים לעלות במעלות הקדושה והטהרה לעמוד יציב (ניצבים) בהם ומשם להמשיך ללכת (וילך) בדרך העולה בית א-ל-ע"י שמאזין (האזינו) ומקשיב לצדיקי האמת ואז זוכה הוא לזאת הברכה היינו לתורה וגדולה שכן זאת היא התורה כמו שנאמר "זאת התורה אשר שם משה" וברכה רמו להצלחה בכל מעשיו וע"י שיעשה האדם כן יזכה להיכתב ולהחתם לאלתר לחיים טובים ארוכים ולשלום בעולם הזה ובבא

ניתן לראות בס"ד רמו בשמות פרשיות ספר דברים לדרך עבודת ה' של היהודי כהכנה לימי הדין שכן בתחילה הקב"ה משמע ליהודי דברי תוכחה בל מיני צורות לדוגמה בשיעור שמע או במפגש אקראי עם יהודי נוסף וכן על זה הדרך אך המשותף לכולם שהדברים (דברים) שהיהודי שמע פתחו את ליבו ואז הוא מתחנן (ואתחנן) אל ה' שישב אותו בתשובה שלמה ולשם כך האדם מתחיל לבדוק את מעשיו והרגליו במעשים שהוא דש בעקביו (עקב) ואז האדם רואה (ראה) ומסתכל מהי הדרך בה נמצאת הברכה ומהי הדרך אשר מביאה להיפך ואיפה הוא נמצא כרגע ואחרי שהאדם עשה את חשבון הנפש ממשיך האדם אל התשובה ושם שיערים ומחסומים לעצמו וכל פעולה שהוא עושה הוא שופט (שופטים) האם זה טוב או

"שפטים ושטרים נתן לך בכל שערך אשר ה' אלקיך נתן לך"

ל"א ישמעו הוא מקבל החלק הטוב מהם, כי דברי מוסר הם מבררים טוב מרע ואם הם אינם משליכים הרע אזי המוכיח מקבל הטוב ועי"ש על מה שנאמר על נח בדורותיו היה צדיק וע"ז נאמר פה שופטים ושטרים נתן לך פ"י שתעשה את עצמך שופט ומוכיח ולא תשוב מפני כל ואעפ"י שלא ישמעו לך הלא אשר ה' אלוקיך נתן לך שהקב"ה ייתן וישפיע לך מה שהוא לשבטיך שמקבל החלק הטוב מהם

שפטים ושטרים נתן לך בכל שערך אשר ה' אלקיך נתן לך
כתב הרה"ק רבי יחזקאל פאנט ז"ע בספרו מראה יחזקאל "עוד יאמר שופטים ושטרים נתן לך כו' ושפטו העם משפט צדק כו' במקרא זה רבו הדקדוקים, והנה אחו"ל דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב ולמען לא יפול לב המוכיח בראותו שאין דבריו עושים פירות וכבר כתב בספר מאור עינים עמ"ש כל הנתמנה פרנס על הציבור מיד מתעשר פירוש שנותנין לו חכמה ודעת מן השמים להוכיחם ולהנהיגם בדרך ישרה ובאם

"לא תטה משפט לא תפיר פנים ולא תקח שחד פי השחד יעור"

על כן את נתינת פסק הדין דחה הוא ליום המחרת ולפני שהלך לישון עשה הוא חשבון נפש מדוע קרה לו עניין משיכת הלב הזו ובלילה גילו לו משמים כי יבדוק הוא בחלוק השבת שלו ואז יימצא את סיבת הדבר מיד קם אותו הרב ובדק בחלוק השבת ומצא באחד הכיסים צרור כסף שלא היה מוכר לו למחרת כשבא לבין הדין שאל את בעלי הדין מי הוא זה אשר הניח מעות בכיסי ובלית ברירה הודה אחד הצדדים במעשה והרב הודיע כי הוא פוסל את עצמו לדון בדין זה מחשש שדבק בו מן השוחד ומוזה נלמד עם הרב הוא צדיק אמיתי משמים כבר לא ייתנו לו להיכשל, אך הפס' שלנו מדבר על אדם שלא היה צדיק מושלם ולכן החסירה התורה את האות יו"ד מהמילה צדיקים כרמוז כי לאותו האדם חסרה יראת שמים על כן הוא גם נכשל בלקיחת שוחד

נשאלת השאלה מדוע נכתבה המילה צדיקים בלי האות י' השניה האמורה להופיע בסוף המילה. ניתן לתרץ בס"ד כי דבר זה בא ללמד אותנו על האדם שלקח שוחד כי מלכתחילה הוא לא היה צדיק אמיתי שכן אם לקיחת קצת כסף כבר גורמת לו לשקר זה סימן שהיה פגום מעיקרו ויש לאותו אדם חוסר ביראת שמים שכן במקום לבטוח בקב"ה שיתן לו פרנסתו הוא לוקח כספים לא כשרים וראיה לדבר כי ידוע שהקב"ה לא מביא תקלה לבהמתן של צדיקים ק"ו לצדיקים עצמם כמובא במעשה עם חמורו של ר' פנחס בן יאיר ואם אדם זה נכשל בלקיחת שוחד משמע שהוא לא היה צדיק ולכן הביא הקב"ה תקלה לידו שלא יכול היה לעמוד כנגדה וכן ידוע הסיפור עם אותו רב גדול וצדיק שהניח אחד מבעלי הדין כסף בחלוקו בלי ידיעתו ואותו הרב הרגיש כי במהלך כל הדיונים בבית הדין ליבו נמשך לצד אחד מבעלי הדין יותר מהרגיל ולא ידע אותו הרב את סיבת הדבר

"כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם לבין דין ובין נגע לנגע"

שבהם הוא מתקשה וע"י שהוא הולך להתייעץ אם חכמים זה מראה שאין הוא גאוותן וסומך רק על דעתו וסברתו אלא הוא יודע להתבטל אל צדיקי האמת וע"י כך יזכה שיביא את דברי התורה ולא יהיה מוחו וליבו סתומים מלקבל את התורה והלשון קמת ועלית בא לרמוז כי מי שהוא גאוותן הוא נמצא במדרגה נמוכה וע"י תיקון התשובה הוא זוכה לעלות במדרגות הקדושה

ניתן להסביר פסוק זה עפ"י פרושו של רש"י הקדוש כי יפלא בא לומר שהדבר נבדל ומכוסה ממך היינו שאין דברי התורה נכנסים אל לב האדם והסיבה בגלל דברי ריבת בשעריך מלשון רברבנות היינו גאוה וידוע שהדבר הראשון שצריך להיות אצל תלמיד חכם היא הענווה שכן בלי זה אין תורה ואין לו כלום על כן העצה היא לעלות לבית המקדש להתייעץ עם צדיקי הדור והם יסבירו לאדם את הדינים

ובאת אל הכהנים והלויים ואל השופט אשר יהיה בימים ההם ודרשת והגידו לך את דבר המשפט (י"ז, ט)

ידוע כי בזמן פטירתו של האדם באים לקבל את פניו הצדיקים וכן קרובי משפחתו שנפטרו והם אלו שמלווים אותו לבית דין של מעלה וניתן לרמוז בס"ד את הדברים בפס' הנ"ל ובאת אל הכהנים אלו הצדיקים המתקראים כהנים הלויים אלו קרובי המשפחה שמלווים את האדם אל השופט אשר יהיה בימים ההם זהו גדול הדור אשר כידוע הוא זה אשר דן בדינו של הנפטר זהו שנאמר השופט אשר יהיה בימים ההם ובגמר הדין והגידו לך את דבר המשפט היינו שהם פוסקים ומודיעים לאדם מה נגזר עליו

"תמים תהיה עם ה' אלקיך" (י"ח, י"ג)

מליץ יושר עליו על אשר גרם לו כי שפתי דובבות בקבר ולמה אנו מזכירים זאת כבר עכשיו כדי שיהיה לאדם מספיק זמן לבחון באיזה מפרש הוא רוצה להתמקד בשנה הבאה ולא יזכר ברגע האחרון להתחיל לחפש את המפרש המתאים לשורש נשמתו כי יש על האדם לדעת שכל אדם קשור בשורש נשמתו לצורות לימוד שונות ולרבינים שונים ויש על האדם לתור ולחפש מה מתאים לו ולשורש נשמתו ואיך יידע האדם מה שייר לשורש נשמתו עפ"י הרגשת הלב שכן הלב נמשך אל הלימוד אותה צריכה הנשמה ללמוד בזה העולם וידוע שהקב"ה מצרף מחשבה טובה למעשה ואם יתאמץ האדם כבר בחודש אלול ויכין את לימודו לשנה הבאה ע"י כך מוסף הוא לעצמו סגורים טובים שיהיו מליצי יושר עליו כבר ביום הדין הבא עליו לטובה

תמים תהיה עם ה' ר"ת תקבע עתים תורה כי ע"י לימוד התורה בקביעות יכול האדם להיות עם הקב"ה וכן הקדים שם הוי"ה לשם אלקים שכן הוי"ה הוא שם מידת הרחמים והחסד הרומז על חודש אלול שהוא חודש הרחמים והסליחות ואח"כ שם אלקים המורה על מידת הדין הרומז אל חודש תשרי שהוא חודש הדין והמשפט ומזה נלמד כי יש לו לאדם להתקרב בתשובה אל הקב"ה כבר בחודש אלול ולא לחכות לחודש תשרי וכמו שבכל משפט האדם מחפש לו סגור טוב כך יכול האדם להכין לעצמו סגורים טובים ליום הדין ע"י מעשיו הטובים ויש עצה נוספת שאמנם בד"כ מדברים עליה לקראת פרשת בראשית והיא לימוד אחד המפרשים על התורה כסדר היינו שילמד האדם את אותו מפרש לכל אורך השנה פרשה אחרי פרשה וע"י כך ידבק האדם באותו הרב וילמד ממנו את הדרך אשר ילכו בה ובוודאי שאותו הרב הכותב יהיה

משנת הצדיק - הרה"ק רבי יקותיאל יהודה טייטלבוים בעל הייטב לב זצוק"ל זי"ע - ו' אלול

רבי יקותיאל יהודה נולד בשנת תקס"ח בעיר דרוהוביץ לרבי אלעזר ניסן טייטלבוים, אב"ד דרוהוביץ בן רבי משה טייטלבוים מאוהלי ה"שמש משה". ונקרא על שם זקנו רבי יקותיאל יהודה - ולמן לייב סג"ל לנדא אב"ד דרוהוביטש. באידיש נקרא 'זלמן לייב'. רבי יקותיאל יהודה שקד על לימוד התורה בבית סבו אדמו"ר רבי משה טייטלבוים מאוהעל, בגיל 7 החל לכתוב חידושי תורה ובגיל 15 נודע בבקיאיותו בתורת הנגלה והנסתר.. נשא לאישה את בתו של ר' משה דוד אשכנזי בעל 'באר שבע' ובשנת תקצ"ג החל לכהן כאב"ד בסטרופקוב (סלובקיה). לאחר פטירת סבו בכ"ח תמוז תר"א מילא את מקומו כרב בעיירה באוהעל (הונגריה) אך כעבור שנים אחדות נאלץ לעזוב את אוהעל ועבר לכהן כרב בעיר גורליצה (פולין). הוציא לאור את הספר "ישמח משה" שכתב סבו ובשנת תרט"ז נבחר למלא את מקום אביו כאב"ד בעיר דרוהוביץ. לאחר שהגיע לסיגט להספיד את פרנס הקהילה ר' שמואל זנוויל כהנא, החליטו ראשי הקהילה לשלוח אליו 'כתב רבנות' לכהן כרב ואב"ד בקהילתם על אף התנגדות משפחת כהנא ובי"ח תמוז שנת תרי"ח החל לכהן כאדמו"ר הראשון לחסידות סיגט. הייטב לב ייסד ישיבה, דאג במסירות נפש למאות התלמידים שלמדו בה ובאהבתו אליהם נהג לכנותם "אוהבי תלמיד". התפרסם כפועל ישועות וממקומות שונים הגיעו לבקש את ברכתו ועצתו. נודע בענותנותו ואלפי חסידים נהרו אליו. כונה על שם ספרו ה"ייטב לב", הרב סידר והביא לדפוס את תשובותיו של סבו על ארבעה חלקי שולחן ערוך וקראם בשם "השיב משה". כאשר תנועת ה'משכילים' הגיע לסיגט חלק ניכר מהמתנגדים למינויו כרב הקהילה וכמעט כל צאצאי משפחת כהנא נעשו לחסידיו הנאמנים. טרם פטירתו ביקש ממנהיגי הקהילה למנות את בנו ר' חנניה יום טוב ליפא למחליפו ואמר "האמינו לי כי רק הגנן שנטע את עצי התומר יודע כי זהו אילן המתאים לפרדס נאה זה", ציונה לא לכתוב על מצבתו תואר 'גאון' או 'צדיק' רק שהעמיד תלמידים הגונים וישרים וכתב חיבורים יקרים. הייטב לב נפטר בשבת ו' באולול תרמ"ג לאחר שכיחן משך 25 שנה כרב בסיגט. שם נבנה "אוהל" על קברו. הספדים עליו נדפסו בספר לקוטי חבר בן חיים, בספר "אמרי שבח", בשם אבי המחבר רבי מאיר יהודה ליב הכהן גלאו אב"ד רוהאטין ובספר איה סופר מאת הרב מרדכי רובינשטיין מגיד מישורים בקרקוב. שנה אחת כשערך הרה"ק הייטב לב' מסיגטע זי"ע, את שולחנו הטהור ביום ראש השנה. פצח ואמר כשדמעות יורדות על לחי: 'רבונו של עולם! אנשי שלומי, חסידים ואנשי מעשה וגם סתם יהודים, באים אלי זה בכה וזה בכח. האחד בא לשפוך שיחו ומר לבבו בעניינים גשמיים וצרכי פרנסה - ומבקשו שאתפאל עליו לפניך שתשלח לו ישועה, והשני בא בענייני רוחניות לבקש דרך הנכון לעבודת קונו. מעתיר אני לפניך, רבונו של עולם: אל יבושו בי קוויך ה' אלוקים צבא-ות - כל אלו שקיוו למצוא אצלי השפעת ברכתך וישועותיך בעניינים גשמיים - שלא יחזרו לביתם בבושה חלילה! אל יכלמו בי 'מבקשיך' אלוקי ישראל - גם כל אלו שבאו לקבל ממני דרך, איך לבקשך ולהתקרב אליך אלוקי ישראל, אנא, אל יכלמו, שלא ישוּבו בבלימה לאחליהם...' וכך כתב הרב בספרו ייטב פנים "הרנינו לאלוקים עוזנו וגו' שאו זמרה וגו' תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו וגו' (תהילים פא) ולבאורה קשה בעינינו, לשמחה מה זו עושה ביום הנורא הזה ותו שלא מצינו בתורה לקרוא לראש השנה חג וע"י בר"מ אלשיך ז"ל מפרש כי יום שמחה וניצחון הוא אלא שמכוסה עינינו עד יום חג הסוכות כמאמרם ז"ל בבא חג הסוכות וישראל לולביהם בידיהם סימן הוא שהם נצחו בדין וז"ש הרנינו לאלוקים עוזנו שהאלוקים הוא מידת הדין שבראש השנה הוא עוזנו וע"ז תקעו בחודש שופר בכסה בהעלמה מה שיהא ליום חגנו שאו יודע ויגלה כי דידן נצח עב"ד. ולי נראה לפרש כי ידוע בראש השנה יכתובו וביום הכיפורים יתמונו מי יהיה ומי וכו' ע"כ הוא זמן תשובה לכל מיראת עונש ואהבת שכר אבל בבוא חג הסוכות זמן תשובה מאהבה בשמחה וביראה מרוממותו יתעלה וכדברי רבינו הגדול שכתב בפ"ב מיסודי התורה הדרך לאהבתו ויראתו כשתבונן האדם במעשיו וכו' מיד הוא אוהב ומשבח וכו' ומיד נרתע הוא לאחוריו יירא ויפחד וכו' עיי"ש וזה מידתו של יעקב אבינו התכלית אהבה ויראה כדכתיב ויעקב נסע סוכת"ה ואולם מי האיש אשר חכמה יתירה נודעת לו מיד בראש השנה אשר חיבה יתירה נודעת לנו לעורר לבבנו לשוב אליו ע"י מצות לשמוע קול שופר מיד יתעורר בלבבנו בהעלם להיות אוהב וירא ונפחד מיראתו יתברך ובראותו כי הוא אוהב וירא ושלם בעבודתו מיד שש ושמה בחלקו כדכתיב וגילו בירדה ופי' העקרה וגילו ע"י ירעה כי מזה ניכר שנפשו במוג הבריאות והשלמות עכ"ד. וז"ש הרנינו לאלוקים עוזנו וגו' שאו זמרה וגו' לעורר האהבה ושמחה וגם תקעו בחודש שופר המעורר יראה בגולה ליום חגנו בהעלם מה שנעשה ליום חגיגה אהבה ויראה האמיתית מרוממותו ושאתו יתעלה כי חוק לישראל הוא משפט לאלוקי יעקב ששם זמן קבוע למשפט לעורר אותנו לתשובה שלימה מאהבה ויראה כאמור"

דובב שפתי ישנים - ליקוטים מספרים שפחות מוכרים

משאת מרדכי - הרה"ק רבי מרדכי ב"ר אברהם משה חברוני זצוק"ל זי"ע

"צדק צדק תרדף למען תחיה וירשת את הארץ אשר ה' אלקיך נתן לך" (טז, כ)

הוזהרו רק גם על הביטחון שלא יתכן לקרות נזק בסיבת המשפט, ובוזה י"ל גם כאן דחייב הדיין לבטוח בד' כמו מי שאין נזקק לבריות מחמת בטחונו בד', ונראה בזה לפרש לשון הפסוק צדק צדק תרדוף למען תחיה וגו' והיינו שזה יביא לו חיים וירשת הארץ ולא יפסיד דבר מדין צדק גם י"ל עוד דאם הדיין מפחד מנזק ע"י דין צדק אע"ג שלא יטה המשפט אבל לא ירדוף אחריו, ולזה בא הכתוב להזהירו לרדוף אחרי הצדק למען תחיה וירשת את הארץ וגו'.

עיינן פאה פרק ח' משנה ט' ובל מי שצריך ליטול ואינו נוטל אינו מת מן הזקנה עד שיפרנס אחרים משלו ועליו הכתוב אומר ברוך הגבר אשר יבטח בד' והיה ד' מבטחו וכן דיינן שדן דין אמת לאמתו כו' ויש לבאר לפמ"ש רבינו יונה בשערי תשובה שער ג' אות ל"ג עה"פ לא תגורו מפני איש כי המשפט לאלוקים הוא הוזהרו בזה להאמין שלא יקרנו נזק מצד משפט הצדק כאשר לא נכיר בו פנים כמו שאמרו רז"ל שלוחי מצווה אינם גיזוקים לא בהליכתם ולא בחזירתם וזהו פירוש כי המשפט לאלוקים הוא שלא יבואם נזק בסיבתו, ע"כ הרי דלא רק על עצם הטיית המשפט

סגולה לפרנסה - צדקה

ותשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזרה

מוצרך ודחוק למוזנות כי אל רחום ה' מקים מעפר דל מוריש ומעשיר כ"ז תאמר לעני בתתך לו יען כי בגלל הדבר והפיסוס התברך ב"א ועם הו' של הנתינה הרי הכל טוב" גי' הוזה וז"ש הוזה"ה יברכך ה' וק"ל" עכ"ל וע"י ברכות אלו יזכה האדם לכל טוב בעולם הוזה ובעולם הבא ובעו"ה יזכה ליכתב לחיים טובים ארוכים ולשלום בזה יום הדין הקרב ובא

כתב בספר תורת משה הרה"ק רבי משה ב"ר כליפה עידאן זצוק"ל זי"ע (שבימים אלו מציינים את יום ההילולא שלו ה' אלול) בעניין הצורה בה צריך לתת את הצדקה לעני "אפ' כמשו"ל הנותן פרוטה לעני מתברך בו ברכות והמפייסו מתברך ב"א וזהו נתון נתון לו וגם ולא ירע וכו' ורצה שבתתך לו תפייסו בדברים וככה תאמר לו לא ירע לבבך להיותך